

Portret

Ko zaključujem te vrstice, je na oblasti več diktatorjev. Državo na Srednjem vzhodu je zavzela edina svetovna velesila. Teroristi imajo vedno več privržencev. Krščanski fundamentalisti lahko volijo predsednike. Duhovno iskanje obvladujejo sekte, ki trdijo, da imajo v rokah »absolutno vedenje«. Besneča narava briše z zemljevida cela mesta. Oblast na svetu ima v rokah šest tisoč ljudi, kot so pokazali rezultati raziskave priznanega ameriškega razumnika.

Zapornikov vesti je na tisoče po vseh celinah. Mučenje se spet dopušča kot metoda zasliševanja. Bogate države zapirajo svoje meje. Revne države so priča največjemu množičnemu izseljevanju svojih prebivalcev doslej v iskanju obljubljene dežele. Genocid še traja v vsaj dveh afriških državah. Gospodarski sistem je videti izčrpan in velika bogastva kopnijo. Otroško suženjsko delo je postalo stalnica. Na stotine milijonov ljudi živi pod mejo revščine. Vedno večja raba jedrske energije se sprejema kot nekaj, proti čemur ni mogoče storiti ničesar. Pojavljajo se nove bolezni. Znanih bolezni še nismo obvladali.

Ali je to portret sveta, v katerem živim?

Seveda ne. Ko sem se odločil upodobiti svojo dobo, sem napisal to knjigo.

Paulo Coelho

3.17

Kompaktna pištola Bereta P×4 je le malo večja od prenosnega telefona, tehta okoli 700 gramov in lahko izstrelji 10 nabojev. Majhna in lahka ne pušča nobene vidne sledi v žepu, v katerem jo nosimo, majhen kaliber ima velikansko prednost; njena krogla ne prodre skozi telo žrtve, temveč udarja ob kosti in trga vse, kar sreča na svoji poti.

Seveda so možnosti za preživetje pri strelu iz takšnega kalibra lahko tudi velike; poznamo na tisoče primerov, ko ni bila prizadeta nobena življenjsko važna arterija in je imela žrtev čas, da je odreagirala in razorožila svojega napadalca. Če pa ima strelec izkušnje s tem, lahko izbere med hitro smrtjo – in nameri v predel med očmi, v srce – ali nečem počasnejšim, tako da cev orožja pod določenim kotom položi ob rebra in sproži. Ranjeni se nekaj časa ne zaveda, da je ranjen na smrt – poskuša s protinapadom, begom, prosi za pomoč. Velika prednost pa je ta: ima čas, da ugotovi, kdo ga je ubil, medtem ko ga postopoma zapuščajo moči, dokler ne omahne na tla, pri čemer na zunaj ne krvavi veliko in ne razume ravno, zakaj se to dogaja.

Daleč od tega, da bi bila idealno orožje za tiste, ki se na stvar razumejo. »Veliko primernejša je za ženske kot za vohune,« je rekel nekdo iz britanske tajne službe Jamesu Bondu v prvem od filmov, ko mu je vzel staro pištolo in mu izročil novi model. A to je veljalo samo za profesionalce, seveda, saj za tisto, za kar je on potreboval orožje, ni bilo boljšega.

Svojo bereto je kupil na črnem trgu, tako da je ne bo mogoče identificirati. V nabojniku ima pet krogel, čeprav namerava uporabiti le eno; na njeno konico je s pilico za nohte vrezal »X«. Tako bo, ko jo bo izstrelil in bo zadela nekaj trdnega, razpadla na štiri dele.

A bereto bo uporabil samo v skrajnem primeru. Ima druge metode, s katerimi lahko uniči svet, izniči stvarstvo, in gotovo bo razumela sporočilo,

ko bo izvedela za prvo žrtev. Vedela bo, da je to storil v imenu ljubezni, da tu ni nobenih zamer in da jo bo sprejel nazaj brez vprašanj, kaj se je zgodilo v zadnjih dveh letih.

Upa, da bo šest mesecev skrbnih priprav obrodilo sadove, a o tem bo prepričan šele z jutrišnjim jutrom. Takšen načrt ima: pustil bo, da se furije, ki so nam znane iz grške mitologije, spustijo s svojimi črnimi krili do tiste bele in modre pokrajine, obdane z diamanti, botoksom in hitrimi avtomobili, ki so popolnoma neuporabni, saj v njih ni prostora za več kot dva potnika. Sanje o moči, uspehu, slavi in denarju – vse to lahko zdaj zdaj prekine z napravami, ki jih je prinesel s seboj.

Lahko bi že odšel gor v sobo, kajti prizor, na katerega je čakal, se je zgodil že ob 23.11, čeprav je bil pripravljen čakati dlje časa. Moški je vstopil v družbi lepe ženske, oba sta bila brezhibno oblečena, na še eno tistih gala zabav, ki jih prirejajo vsak večer po pomembnih večerjih in kamor pride več ljudi kot na katero koli premiero filmov, ki jih vrtijo na festivalu.

Igor se je pretvarjal, da ženske ne vidi. Eno od rok je uporabil, da je k obrazu dvignil francoski časopis (ruska revija bi bila sumljiva), da ga ne bi mogla opaziti. Brezpotrebna previdnost: nikoli ni gledala okoli sebe, tako kot počno tiste, ki se počutijo kot kraljice sveta. Tam so, da zasijejo, izogibajo se posvecanju pozornosti tistemu, kar uporabljajo drugi – ker glede na število diamantov ali ekskluzivnost tujih oblačil to vodi v depresijo, slabo voljo, občutek manjvrednosti, čeprav so njihova obleka in modni dodatki stali premoženje.

Njen spremljevalec, izbrano oblečen in s srebrnkastimi lasmi, je stopil do bara in naročil šampanjec, potreben aperitiv pred večerom, ki obeta veliko stikov, dobro glasbo in čudovit pogled na plažo in jahte, zasidrane v pristanišču.

Opazil je, da je bil spoštljiv do natakariče. Rekel je »hvala«, ko mu je izročila kozarca. Pustil je zajetno napitnino.

Vsi trije so se poznali. Igor je občutil veliko veselje, ko se je začel adrenalina mešati z njegovo krvjo; naslednji dan bo izvedela, da je tukaj. V nekem trenutku se bosta srečala.

Samo Bog ve, kaj bo temu srečanju sledilo. Igor, pravoslavni katolik, se je zaobljubil v eni od moskovskih cerkva, pred relikvijami svete Magdalene (ki so bile v ruski prestolnici en teden, da bi jih verniki lahko počastili). Skoraj pet ur je čakal v vrsti, in ko je prišel že blizu, je bil prepričan, da vse skupaj ni drugega kot izmišljotina duhovnikov. Vendar ni hotel tvegati in ne izpolniti besede.

Prosil je za zaščito, da bi dosegel svoj cilj, ne da bi moral za to veliko žrtvovati, in obljubil zlato ikono, ki jo bo naročil pri priznanem slikarju, ki je prebival v nekem samostanu v Novosibirsku, ko bo vsega konec in se bo spet lahko vrnil v svoj rodni kraj.

Ob treh zjutraj je bar hotela Martinez dišal po cigaretah in potu. Čeprav Jimmy ni več igral na klavir (Jimmy nosi čevlja različnih barv) in je bila natararica strašno utrujena, tisti, ki so bili še tam, niso in niso hoteli oditi. Zdelo se jim je pomembno, da ostanejo v tistem lobiju vsaj še uro, vso noč, dokler se nekaj ne zgodi!

Konec koncev so minili že štirje dnevi od začetka filmskega festivala v Cannesu in se še ni nič zgodilo. Za vsemi mizami imajo v mislih eno in isto stvar: srečati se z Močjo. Lepe ženske čakajo na producenta, ki bi se zaljubil vanje in jim dal pomembno vlogo v naslednjem filmu. Tam je nekaj igralcev, ki se pogovarjajo, se smeji in pretvarjajo, da se jih nič od tega ne tiče, vendar vedno s kotičkom očesa opazujejo vrata.

Nekdo bo prišel.

Nekdo mora priti. Novi režiserji, polni zamisli, z življenjepisi, s študentskimi videi in celim kupom prebranih diplomskih nalog o fotografiji in scenarijih čakajo, da jih doleti sreča; nekdo, ki se bo vračal z zabave in iskal prazno mizo, naročil kavo, si prižgal cigareto, naveličan hoditi na vedno iste kraje, in bo odprt za novo avanturo.

Kako naivno.

Če bi se to zgodilo, bi bilo zadnje, kar bi si ta človek želel, da bi poslušal o novem »projektu, ki ga ni še nihče izpeljal«; vendar obup prevara obupanca. Mogočneži, ki sem in tja vstopijo, se samo ozrejo naokrog in odidejo v svoje sobe. Ne skrbi jih. Vedo, da se jim ni česa bati. Supersloj ne oprošča prevar in vsi poznajo svoje meje – niso prišli tja, kjer so, tako da so poteptali druge, čeprav se tako govori. Če pa se odkrije nekaj

nepredvidenega in pomembnega – tako v svetu filma, glasbe kot mode – to poteka z raziskavami in ne po hotelskih barih.

Supersloj se zdaj ljubi z dekletom, ki se ji je posrečilo priti na zabavo in zdaj sprejme vse. Brez ličila, ko vidi gube, pomisli, da je prišel čas za novo plastično operacijo. Na spletnih novicah poišče, kaj je novega o novici, ki jo je povedal čez dan. Vzame nujno tableto za spanje in čaj, ki obeta izgubo teže brez posebnih naporov. Izpolni meni z zelenimi sestavinami za zajtrk v sobi in ga obesi na kljuko vrat skupaj z listkom »Ne moti«. Supersloj zapre oči in pomisli: »Upam, da bo kmalu prišel spanec, jutri imam sestanek pred deseto zjutraj.«

A v baru Martineza vsi vedo, da so mogočneži tam. In če so tam, imajo srečo.

Ne pride jim na misel, da se Moč pogovarja izključno z Močjo. Da se morajo sem in tja srečati, skupaj jesti in piti, prinesiti ugled velikim zabavam, nahraniti fantazijo, da je svet razkošja in glamurja dostopen vsem, ki so dovolj pogumni in pri tem vztrajajo. Izogniti se morajo vojnjam, ki ne prinašajo dobička, spodbujati agresivnost med državami in podjetji, ko čutijo, da bo to prineslo več moči in več denarja. Pretvarjati se morajo, da so srečni, čeprav so ujetniki lastnega uspeha. Boriti se morajo še naprej, da bi povečali svoje bogastvo in vpliv, čeprav sta že ogromna; kajti napuh Supersloja je tolikšen, da tekmuje sam s seboj in je pozoren na to, kdo je čisto pri vrhu.

V idealnem svetu bi se Moč pogovarjala z igralci, režiserji, stilisti in pisatelji, ki imajo zdaj rdeče oči, tako so utrujeni, in se sprašujejo, kako se bodo vrnili v svoje najete sobe v daljnih mestih in naslednji dan spet začeli maraton prošenj in možnih srečanj ter bodo ves čas na razpolago.

V resničnem svetu pa je zdaj Moč zaklenjena v svoje sobe in preverja svojo elektronsko pošto in se pritožuje, da so si vse zabave podobne, da je bil prijateljičin nakit večji od njenega, da ima jahta, ki jo je kupil tekmeč, edinstveno dekoracijo, kako je to mogoče?

Igor se nima s kom pogovarjati in to ga sploh ne zanima. Zmagovalec je sam.

Igor, uspešni lastnik in predsednik telefonskega podjetja v Rusiji. Že leto vnaprej je rezerviral najboljši apartma v Martinezu (za katerega

je treba plačati vsaj za dvanajst dni bivanja, ne glede na to, koliko časa ostaneš). Tistega popoldneva je prispel z zasebnim letalom, se okopal in odšel dol v upanju, da bo videl en sam prizor.

Nekaj časa so ga nadlegovali igralke, igralci, režiserji, a je imel za vse pripravljen odličen odgovor:

— *Don't speak English, sorry. Polish.*¹

Ali:

— *Don't speak French, sorry. Mexican.*²

Nekdo je skušal izreči nekaj besed v španščini, a je Igor uporabil drug izgovor. Zapisoval si je številke v zvezek, da ne bi bil videti niti novinar (ki ga zanima vse) niti nekdo, ki je povezan s filmsko industrijo. Ob njem je ležala gospodarska revija v ruščini (večina ni razlikovala ruščine od poljščine ali španščine) s fotografijo nezanimivega direktorja na naslovnici.

Obiskovalci bara menijo, da dobro razumejo človeško vrsto, zato pustijo Igorja na miru in si mislijo, da je eden tistih milijonarjev, ki gredo v Cannes samo zato, da bi si našli punco. Potem ko je že peti sedel za njegovo mizo in naročil mineralno vodo, češ da »ni drugega prostega stola«, so se sprožile govornice. Vsi že vedo, da osamljeni mož nima nič s filmsko industrijo ali modo, in kmalu ga pustijo pri miru kot »parfum«.

»Parfum« je sleng, ki ga uporabljajo igralke (ali »starlete«, kot jih imenujejo med festivalom): zlahka se zamenja znamka in mnogokrat so lahko pravi zaklad. »Parfumi« so zaželeni šele zadnja dva dneva festivala, če ne bodo našle ničesar zanimivega v filmski industriji. Torej lahko ta nenavadni moški, ki je videti bogat, počaka. Vse vedo, da je boljše oditi od tam s fantom (ki se lahko spremeni v filmskega producenta) kot iti na naslednji dogodek in ponavljati vedno isti ritual – piti, se smehljati (zlasti smehljati se), se pretvarjati, da nikogar ne gledajo, medtem ko jim srce močno razbija, minute na uri tečejo hitro, gala večerov še ni konec, niso jih povabili, oni pa so šli.

Že vedo, kaj bodo »parfumi« rekli, ker je vedno ista zgodba, a se pretvarjajo v dobri veri:

---

1 Oprostite, ne govorim angleško. Poljak. (op. prev.)

2 Oprostite, ne govorim francosko. Mehičan. (op. prev.)

- a) »Lahko spremenim vaše življenje.«
- b) »Več žensk bi bilo z veseljem na vašem mestu.«
- c) »Zdaj ste še mladi, a čez nekaj let. Morate misliti na dolgoročnejšo investicijo.«
- d) »Utrujen sem, a moja žena ...« (tu se lahko stavek izteče na različne načine: »je bolna«, »je rekla, da bo naredila samomor, če jo zapustim«, itn.)
- e) »Prava princeska ste in zaslužite si, da nekdo tako ravna z vami. Ne da bi vedel, sem čakal na vas. Ne verjamem v naključja, mislim, da morava temu odnosu dati priložnost.«

Pogovor se ne spreminja. Spreminja pa se to, koliko daril se ti posreči dobiti (zlasti nakit, ki ga lahko prodaš), na koliko zabav na jahtah te povabijo, koliko posetnic dobiš, kolikokrat lahko spet poslušáš enak pogovor, da se ti zdi fino, da te povabijo na dirko formule 1, kamor zahaja enaka vrsta ljudi in kjer te morda čaka velika priložnost.

Besedo »parfum« mladi igralci uporabljajo za stare milijonarke s plastičnimi operacijami in botoksom, pametnejše od moških. Tě nikoli ne izgubljajo časa: pridejo zadnje dni in se zavedajo, da je vsa moč zapeljevanja v denarju.

Moški »parfumi« se motijo: mislijo, da so se dolge noge in mladostni obrazi pustili zapeljati in lahko zdaj z njimi počnejo, kar hočejo. Ženski »parfumi« zaupajo v moč svojih briljantov in to je vse.

Igor ne pozna nobene od teh podrobnosti: prvič je tam. Na svoje začudenje je ravnokar ugotovil, da se očitno nihče ne zanima prav dosti za filme – razen ljudje v tem baru. Prelistal je nekaj revij, odprl ovojnico, kamor je njegovo podjetje spravilo vabila na najpomembnejše zabave, in na nobenem ni bila omenjena premiera. Preden je prispel v Francijo, se je pozanimal, kateri so tekmovalni filmi – vendar je to informacijo izredno težko dobil. Dokler mu ni prijatelj rekel:

»Pozabi na filme. Cannes je festival mode.«

Moda. Le kaj ljudje mislijo? Se jim zdi, da se moda spreminja z letnimi časi? Prišli so z vseh koncev sveta, da bi razkazovali svoje obleke, nakit,

kolekcijo čevljev? Ne vedo, kaj to pomeni. Z »modo« zgolj povemo: spadam v vaš svet. Nosim uniformo vaše vojske, ne streljajte vame.

Odkar so skupine moških in žensk zaživele skupaj v votlinah, je moda edini način, da povemo nekaj, kar vsi razumejo, četudi se ne poznajo: oblačimo se enako, smo iz vašega plemena, združili smo se proti šibkejšim in tako preživeli.

Vendar so tukaj ljudje, ki verjamejo, da je »moda« vse. Vsakih šest mesecev zapravijo premoženje, da spremenijo droben detajl in ostanejo v ekskluzivnem plemenu bogatašev. Če bi zdajle obiskali Silikonsko dolino, kjer milijarderji računalniške industrije nosijo plastične ure in obrabljene hlače, bi razumeli, da svet ni več tak, videti je, da so vsi iz istega družbenega razreda, nobeden se ne meni za velikost diamanta, znamko kravate, model usnjene aktovke. No, kravat in usnjenih aktovk v tistem delu sveta sploh ni, tam blizu pa je Hollywood, relativno močnejši – čeprav dekadenten – stroj, ki se mu še vedno posreči, da lahkoverneži verjamejo v oblačila visoke mode, v smaragdne ogrlice, ogromne limuzine. Ker se to še vedno pojavlja v revijah, si nihče ne želi uničiti industrije, vredne na milijarde dolarjev oglasov, prodaj nekoristnih predmetov, izmenjav nepotrebnih tendenc, izumljanja krem, ki so enake, a imajo drugačne nalepke.

Smešni. Igorju se ne posreči skriti sovraštva do tistih, katerih odločitve vplivajo na življenje milijonov moških in žensk, poštenih delavcev, ki živijo častno svoj vsakdanjik, ker so zdravi, imajo kje stanovati in so doma ljubljani.

Pokvarjeni. Ko je videti, da je vse v redu, ko se družine zberejo za mizo za večerjo, se pojavi prikazen Supersloja, ki prodaja neuresničljive sanje: razkošje, lepoto, moč. In družina razpada.

Oče prebedi ure in ure na dodatnem delu, da bi lahko kupil sinu novi model superg, sicer ga bodo sošolci izločili. Žena na tihem joče, ker se njene prijateljice oblačijo v priznane znamke, ona pa zanje nima denarja. Najstniki namesto, da bi spoznavali prave vrednote, kot sta vera in upanje, sanjajo, da bi postali umetniki. Dekleta s podeželja izgubijo svojo identiteto in razmišljajo o tem, da bi odšla v veliko mesto in sprejela karkoli, prav karkoli, samo da bi dobila kos nakita. Svet, ki bi moral stopati pravici naproti, se vrtil okoli materije, ki čez šest mesecev ne služi

več ničemur, treba jo je obnoviti, saj lahko le tako cirkus ohranja na vrhu sveta ta bedna bitja, ki so zdaj v Cannesu.

Igor seveda ne pusti, da bi ta uničevalna moč vplivala nanj. Še naprej opravlja eno najbolj zavidanja vrednih del na svetu. Še vedno zasluži veliko več denarja na dan, kot bi ga lahko zapravlil v enem letu, čeprav bi si privoščil vse mogoče užitke – zakonite in nezakonite. Nima težav z osvajanjem žensk, še preden te izvedo, ali je bogat ali ne – to je preizkusil že večkrat in vedno je učinkovalo. Nedavno jih je dopolnil 40, je v dobri formi, opravil je letni pregled celotnega organizma in niso mu odkrili nobene zdravstvene težave. Ni zadolžen. Ni se mu treba oblačiti v priznano znamko, obiskovati izbrane restavracije, preživeti počitnic na plaži, »kamor gredo vsi«, kupiti določenega modela ure, ker jo je priporočil neki uspešni športnik. Lahko podpisuje pomembne pogodbe s svinčnikom za nekaj centov, nosi udobne in elegantne jopiče, ročno narejene v majhni trgovini blizu njegove pisarne, ki nimajo vidne etikete. Lahko počne, kar hoče, ne da bi moral komu dokazovati, da je bogat, ima zanimivo delo in je navdušen nad njim.

Morda je ravno v tem problem: vedno je navdušen nad tem, kar počne. Prepričan je, da zato ženska, ki je že pred urami vstopila v bar, ne sedi za njegovo mizo.

Skuša razmišljati, prebiti čas. Kristelle naroči še eno pijačo – ime natakariče pozna, ker je pred uro, ko ni bilo toliko ljudi (bili so na večerji), naročil kozarec viskija, ona pa je pripomnila, da je videti žalosten, da bi moral nekaj pojesti in se razvedriti. Zahvalil se je za skrb in bil zadovoljen, da je nekomu mar, kako se počuti.

Morda je edini, ki ve, kako se imenuje natakariča, ki mu streže; druge zanima ime – in, če je mogoče, položaj – ljudi, ki sedijo za mizami in na foteljih.

Še naprej skuša razmišljati, a je že več kot tri zjutraj, lepa ženska in olikan moški – ki je zelo fizično podoben njemu – se nista več prikazala. Morda sta šla naravnost v sobo in se zdaj ljubita, morda še pijeta šampanjec na eni od jaht, ki začnejo svoje zabave, ko se vse druge bližajo h koncu. Morda ležita in bereta revije, ne da bi se pogledala.

To sploh ni pomembno. Igor je sam, utrujen, potrebuje spanec.